

Bakgrunn for vedtak
Langset kraftverk

Nesna kommune i Nordland

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Småkraft AS
Referanse	201003750-38
Dato	28.04.2017
Notatnummer	KSK-notat 23/2017
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Tor Carlsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Småkraft AS søker om å utnytte et fall på 530 meter i Langsetelva fra et inntaket på kote 580 til en kraftstasjon på kote 50. Vannveien vil være 2200 meter og bestå av tunnel i øvre del og nedgravd rørgate i nedre del. Middel vannføringen er beregnet til 576 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1440 l/s. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på en omtrent 2300 m lang strekning av Langsetelva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 80 l/s i sommersesongen og 10 l/s resten av året. Dette er på nivå med de beregnede 5-persentilene. Kraftverket vil ha en installert effekt på 6,5 MW og gi en årlig produksjon på 16,7 GWh.

Nesna kommune er positive til kraftverket under forutsetning av at vannverket i området ikke blir skadelidende. **Fylkesmannen i Nordland** har innsigelse til prosjektet på grunn av virkninger for naturmiljø. De frarår også tiltaket basert på negative virkninger for reindrift. **Nordland fylkeskommune** har innsigelse til kraftverket på grunn av landskapsvirkninger for en prioritert foss i et viktig reiselivsområde og på grunn av virkninger for naturmiljø. **Sametinget** har innsigelse til prosjektet på grunn av virkninger for reindrift. **Hestmannen Strandtindene reinbeitedistrikt** er imot prosjektet siden området har stor verdi for dem og er i bruk i store deler av året. **Naturvernforbundet** og **FNF Nordland** er imot prosjektet på grunn av landskapsverdier, verdifulle naturtyper og samla belastning.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 16,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2014-16) har NVE klarert drøyt 2,2 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Langset kraftverk vil produsere 16,7 GWh i et gjennomsnittså og ha en utbyggingskostnad under gjennomsnittet for småkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Langset kraftverk vil redusere landskapsverdien av en prioritert foss som ligger synlig ved Kystriksveien, at tiltaket vil redusere utbredelse og verdien på en svært viktig naturtype og at tiltaket vil ha negative virkninger for reindrifta og deres bruk av område som flyttlei. Etter NVEs syn er de samlede ulempene knyttet til Langset kraftverk avgjørende for konsesjonsspørsmålet og overstiger fordelene av 16,7 GWh i fornybar energi.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Langset kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering.....	19
NVEs konklusjon	26

Småkraftpakke Helgeland

NVE har foretatt en samlet behandling av åtte søknader om tillatelse til bygging av småkraftverk i kommunene Vefsn, Leirfjord, Nesna og Lurøy i Nordland. De respektive *bakgrunn for vedtak*-notatene for de åtte søknadene er angitt i tabellen under.

KOMMUNE	KRAFTVERK	PRODUKSJON (OMSØKT)	PRODUKSJON (GITT)	KOSTNAD (Kr/kWh i 2016-tall)	KSK- NOTAT NR.
Vefsn	Skjerva	11,7	0	4,38	19/2017
Vefsn	Reinfjellelva	4,4	0	5,77	19/2017
Vefsn	Kaldåga	4,7	4,7	3,02	20/2017
Vefsn	Neverdalselva	8,7	8,7	6,32	21/2017
Leirfjord	Forselva	5,9	0	5,08	22/2017
Nesna	Langset	16,7	0	3,64	23/2017
Lurøy	Kjerringåga	11,7	12,6	4,61	24/2017
Lurøy	Heimstadelva	10,0	0	4,00	24/2017
Sum		73,8	26,0		

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonsøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

Under behandling av de åtte søknadene i Helgelandspakka har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant.

I høringsperioden for sakene fremmet Fylkesmannen innsigelse til søknadene om Heimstadelva, Langset, Skjerva og Forselva kraftverk. Fylkeskommunen fremmet innsigelse til Kjerringåga, Heimstadelva, Langset, Skjerva og Reinfjellelva kraftverk. Sametinget har fremmet innsigelse til alle søknadene i Småkraftpakke Helgeland.

Det ble avholdt innsigelsesmøte med Sametinget den 14.11.2016 og med fylkeskommunen 07.03.2017. Sametinget trakk innsigelsen til Skjerva, Reinfjellelva og Neverdalselva kraftverk, og vil vurdere å trekke innsigelsene til Kaldåga, Langset og Kjerringåga kraftverk dersom det blir gitt konsesjon. Fylkeskommunen har i vedtak i fylkesrådet den 28.03.2017 trukket innsigelsen til Kjerringåga kraftverk. NVE har ikke sett det nødvendig å avholde innsigelsesmøter med Fylkesmannen siden innsigelsene er imøtekommet i våre vedtak.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved tre av de omsøkte kraftverkene er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Kaldåga, Neverdalselva og Kjerringåga kraftverk.

NVE mener at ulempene ved bygging av Skjerva, Reinfjellelva, Forselva, Langset og Heimstadelva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed ikke oppfylt for disse sakene og søknadene avslås.

Samlet vil NVEs positive vedtak gi inntil 26 GWh i ny fornybar energiproduksjon. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 16.11.2015:

«SØKNAD OM TILLATELSE TIL Å BYGGE LANGSET KRAFTVERK I NESNA KOMMUNE, NORDLAND FYLKE

Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Langsetelva i Nesna kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Bygging av Langset kraftverk i samsvar med fremlagte planer

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av Langset kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden
- Anleggskonsesjon for bygging og drift av 22 kV jordkabel som beskrevet i søknaden»

Langset kraftverk

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	4,5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	18,2
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	128
Middelvannføring	l/s	576
Alminnelig lavvannføring	l/s	30
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	80
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	10
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	580
Avløp	moh.	50
Lengde på berørt elvestrekning	m	2300
Brutto fallhøyde	m	530
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,16
Slukeevne, maks	l/s	1440
Minste driftsvannføring	l/s	72
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	80
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	10
Tilløpsrør, diameter	mm	700
Tunnel, tverrsnitt	m ²	12-16
Tilløpsrør/tunnel/borehull lengde	m	1200/750/250
Installert effekt, maks	MW	6521
Brukstid	timer	2604
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	7,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	9,2
Produksjon, årlig middel	GWh	16,70
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	58,2
Utbyggingspris	kr/kWh	3,49

Langset kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR			alternativ
Ytelse	MVA	ca 7,15	ca 7,15
Spenning	kV	0,69	1,0
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	ca 7,90	ca 7,90
Omsetning	kV/kV	0,69/22	1,0/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	m	100	100
Nominell spenning	kV	22	22
		Jordkabel	Jordkabel

Om søker

Småkraft AS er en industriell utbygger av småkraftverk i Norge. Selskapet eies av Aquila Capital. Småkraft har inngått avtale med grunneiere og fallrettshavere langs Langsetelva. Det er til sammen fire grunneiere til prosjektet.

Beskrivelse av området

Langset ligger i Nesna kommune i Nordland. Elva Storåga/Langset ligger ved Longset omtrent 12 km nordøst for Nesna. Storåga renner delvis i stryk over svaberg og delvis i fossefall fra Nordvikfjellet/Sjonsfjellet ned til skogkanten. Her møter elva en rekke andre bekker og danner Langsetelva som renner ut i fjorden Litsjona mellom Nesnahalvøya og Handnesøya.

Teknisk plan*Inntak*

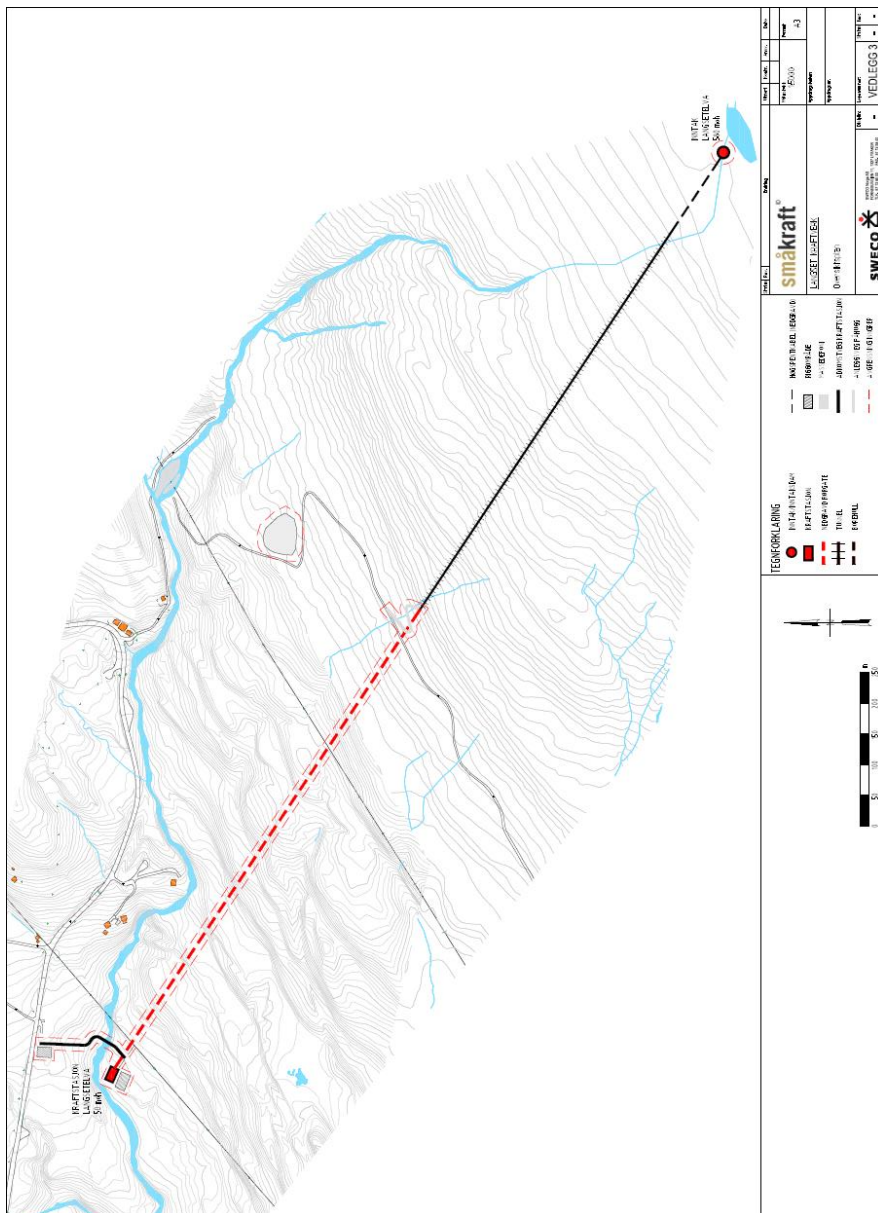
Inntaket vil ligge på kote 580. Det vil bli bygget en betongdam omtrent 3 meter høy og 30 meter lang.

Vannvei

Vannveien vil bestå av en kombinasjon av tunnel og nedgravd rørgate. Tunnelpåhugget vil ligge på omtrent kote 200 og tunnelen vil gå helt opp til inntaket.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil ligge på omtrent kote 50. Det skal installeres en peltonturbin med en installert effekt på 6,5 MW.

Figur 1:
Teknisk plan for Langset kraftverk

Nettilknytning

Det skal bygges en omtrent 100 meter lang 22 kV linjetilknytning til eksisterende nett. Linja vil legges som jordkabel og vil krysse Langsetelva og gå delvis i krattskog og delvis langs dyrka mark.

Veier

Det vil bygges en 300 meter lang vei til kraftstasjonen. Veien vil krysse Langsetelva. Det vil også bygges en 400 meter lang vei fra en eksisterende skogsbilvei til tunnelpåhugget.

Massetak og deponi

Deponi for tunnelmasser er avmerket på kartet over.

Arealbruk

I søknaden er det anslått et arealbehov på 18 dekar i anleggsfasen og 3,1 dekar permanent.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er kategorisert som LNF i kommuneplanen

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet

Nasjonale laksevassdrag

Elva er ikke nasjonalt laksevassdrag

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Nordland har utarbeidet en regional plan for små vannkraftverk. I planen ligger Langset i vannområde Ranfjorden. I planen er Langset listet som prioritert foss og kategorisert øverst.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Søknaden ble sendt ut på høring som en del av småkraftpakke Helgeland. NVE var på befaring i området den 24.8.2016 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, fylkeskommunen, Naturvernforbundet og reinbeitedistriktet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Nesna kommune vedtok følgende den 20.4.2016:

«Nesna kommune anbefaler at konsesjon gis for utbygging av Langset kraftverk, med følgende forutsetninger til NVE mht. behandlingen av søknaden:

1. Jordbruk/ skogbruk

Nesna kommune forutsetter at NVE setter vilkår i konsesjonen som gjør at primærnæringene innen jordbruk og skogbruk i området får tilgang til den adkomsten som blir etablert.

2. Biologisk mangfold

Nesna kommune forutsetter at NVE pålegger avbøtende tiltak slik at rødlisteførte plantearter i minst mulig grad blir berørt av utbyggingen.

3. Einmoen vannverk

Nesna kommune forutsetter at NVE pålegger utredning av konkrete tiltak for å sikre driftsnødvendig vannmengde ift. kommunal vannforsyning på Einmoen/ Langset/ Skogsøya.

4. Nedslagsfelt

Nesna kommune forutsetter at NVE i sin konsesjon pålegger prosedyrer og tiltak som minimaliserer faren for redusert vanntilbud til kommunal vannproduksjon i nedslagsfeltet, og heller ikke eventuelle forurensninger av nedslagsfeltet.

5. Annen næringsvirksomhet

Nesna kommune forutsetter at NVE vurderer avbøtende tiltak som kan kompensere for bortfall av attraktivitet og verdi som en nasjonal turistvei medfører for Fv17 i dette området.»

Fylkesmannen i Nordland fremmet innsigelse til prosjektet i uttalelsen den 5.4.2016:

«Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til Langset kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra vesentlige regionale hensyn hva gjelder naturtypen «Fossesprøytzone»

Begrunnelse

Naturmiljø

Området består ifølge NGUs berggrunnskart av glimmerskifer og glimmergneis. Miljøfaglig Utrednings (MFU) observasjoner viser at det ganske opplagt også forekommer en del kalkspatmarmor langs Langsetelva/Storåga.

I nedre deler strømmer elva raskt på strekningen med enkelte mindre fossefall, mens det finnes bratte stryk og fossefall i øvre deler. På den skogkledte delen går den i lengre strekninger i ei grunn kløft uten at det her er utviklet bekkekløftmiljøer i særlig grad. Derimot finnes det enkelte mindre fosseenger ved flere fossefall, samt innslag av en del bergvegger inntil elva. Det finnes videre enkelte små bekkesig og kildepregede partier i lia vest for elva.

Karplantefloraen er av MFU betegnet som middels rik. Langs elva er det et tydelig element av kalkkrevende fjellplanter, som reinrose, gulsildre, rødsildre, rynkevier, fjellfrøstjerne og fjelllok. Også mosefloraen er forholdsvis rik, med innslag av kalkkrevende moser på berg spesielt i øvre del.

Det er tidligere avgrenset tre naturtypeforekomster i eller i nærheten av Langsetelva. MFU har med bakgrunn i faktaark for fossesprøytsoner oppjustert verdien av de to fossesprøytforekomstene her. Den øverste fossesprøytsonen og bekkekløften er nå ansett å være svært viktig (A-verdi), men den nederste er oppjustert fra lokalt (C-verdi) til viktig (B-verdi). For rikmyrforekomsten Storlimyra gir ikke ny vurdering i henhold til faktaark for rikmyr endring i verdivurderingen fra Gaarder 2009. Rikmyra er fortsatt viktig (B-verdi).

På kalkrikt berg inntil elva i den øvre fossesprøytsonen er det etablert en middels rik flora av kalkkrevende moser. Rødhøstmose, holeblygmose og hinnetrollmose forekommer relativt vanlig i Norge, men disse er dog i mer beskjedne grad registrert ved kysten i denne delen av Nordland. Tuetrollmose, kalktuffmose, fjellklokkemose, gullklokkemose og nervesvanemose er registrert relativt spredt forekommende i Norge, og er kun registrert ved et fåtalls lokaliteter på Helgeland. Myrtrompetmose og svøpsigmose, som blant annet prefererer områder inntil bekker, er sjeldne i Nordlandssammenheng, mens piskimmose kun er påvist ved 25 lokaliteter Norge. Forekomsten i Nesna er ett av de to nordligste funnene. I følge G. Gaarder foreligger

det bare tre andre funn fra moderne tid, mens de andre funnene i hovedsak er over 100 år gamle. Den mindre kravfulle arten svanenikke er også registrert her, og utgjør en av seks kjent funn i Nordland.

Den nedre fossen i Langsetelva er registrert som bekkekløft med fosserøyksone, selv om begge typene ifølge MFU må betraktes som små og nokså dårlig utviklede. Det ble ikke observert spesielt interessante arter tilknyttet fossefallet. I kløfta vokser en del kalkkrevende planter og moser på bergveggene og i fuksig.

Begge fossesprøytsonene og kløftene vil bli sterkt negativt påvirket av redusert vannføring. Rørgatetraseen vil bli liggende like øst for rikmyrlokaliteten. En antar at denne i sin helhet nå blir ivaretatt så fremt den ikke blir påvirket ved transportarbeider. Det er imidlertid ikke tilstrekkelig grad synliggjort at ikke rørgata eller arbeidet med den ikke medfører endring i vannhusholdningen i myra.

Vi er stort sett enig i MFUs vurdering av naturverdiene i området og konsekvensene, men holder verdien i vassdragsnaturen noe høyere. Fosserøyksamfunn er sjeldne og forekommer bare i et mindre antall bekkekløfter. Et søk i naturbase på hovednaturtypen «Fossesprøytzone», som er primærnaturtypen i den øvre fossen i Langsetelva, og som har verdi utover det lokale, avdekker rundt 15 forekomster i denne regionen. Utvider man søket til også å gjelde svært viktige bekkekløfter med fossesprøytsoner snakker vi her om kun ca. 25 kjente forekomster på Helgeland. Fylkesmannen vurderer i likhet med MFU at en utbygging av Langsetelva vil gi en merkbart økt samlet belastning på denne typen vassdragsverdier (fossefall/bekkekløftmiljøer med kalkrik vegetasjon) i regionen, jf. nml § 10. Det er ikke registrert mange forekomster av denne naturtypen langs kysten av Nordland. Langsetelva representerer i denne sammenheng en, om ikke den mest, kystnære fossesprøytsonen i fylket. Mosesamfunnet synes å skille seg noe fra de fleste av de ca. 25 sammenlignbare forekomster. Også utformingen synes å variere. Etter Fylkesmannens vurdering er det sentralt for måloppnåelsen i nml. § 4 at spennvidden innenfor naturtypen ivaretas. For å dekke denne variasjonen kreves det at en forholdsvis høy andel av fossesprøytsoner skjermes mot utbygging. En av de mest verdifulle kløftene med fossesprøytsoner som ble påvist under bekkekløftprosjektet i Nordland fylke, lokalisert til Ravnåga, er utbygd.

Fylkesmannen vurderer at den omsøkte utbygging i stor grad vil være i konflikt med eller vil vanskeliggjøre måloppnåelsen for naturtypen utledet fra nml. § 4.

Reindrift

Av hensyn til reindriftens flyttlei i området fraråder Fylkesmannen at det gis konsesjon til Langset kraftverk. Tiltaksområdet er en del av Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og området brukes store deler av året. Reindriftslovens § 19 fastslår at reindriften har beiterett i fjellet og annen utmarksstrekning, og beiteretten gjelder hele året. Det er også flytt- og trekklei i området. Flytt- og trekkleiene i området går både langs med og nord for fylkesveien til og fra Skogsøya, men også over Langsetelva til og fra beiteområdene i dalsida utover mot Nesna. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene. Slik vi ser det vil inntak og inntaksdam ha små konsekvenser for reindriften. Rørgate i grøft, kraftstasjon, massedeponi, anleggsvei og adkomstvei vil imidlertid kunne få betydelige negative konsekvenser for reindriften i området. Særlig gjelder dette for anleggsfasen da området vil være utilgjengelig som beite. I anleggsfasen vil også flytting/trekk over Langsetelva være forhindret. I driftsfasen er det

hovedsakelig kraftstasjon og adkomstvei til denne som vil kunne medføre negative konsekvenser for reindrifta. Enkelt steder og enkelte år (særlig på senvinter og om våren) kan det oppstå konflikter mellom landbruk og reindrift fordi rein trekker inn på innmark. Fylkesmannen har registrert slike utfordringer i denne delen av Nesna kommune. Det er ressurskrevende for reindrifta å holde rein borte fra innmarka når denne ikke er gjerdet inn. Anleggsvirksomhet og inngrep i utmarka, kan medføre at det blir vanskeligere å holde rein i utmarka, og øke risikoen for at rein trekker ned på innmarka med påfølgende ekstra arbeid for reindrifta. Dette er også konfliktskapende i forhold til landbruket.»

Nordland fylkeskommune fremmet innsigelse til Langset kraftverk i fylkestinget den 27.4.2016:

«Fylkestinget i Nordland fremmer innsigelse til planene for Langset kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de viktige naturtypene, rødlisteartene og ansvarsartene som er registrert i elva. I tillegg vil tiltaket føre til varige inngrep i snauffjellet, negative konsekvenser for landskap av stor verdi, friluftsområder av stor og svært stor verdi, elva sin status som prioritert foss, redusert opplevelsesverdi for kjørende på kystriksveien og reinens beite- og kalvingsområde.»

I fylkesrådets saksfremstilling var fylkets vurderinger oppsummert med følgende tabell:

Tema	Aktuelle tema i småkraftplanens kap 2
<p>Naturmangfold</p> <p>Tiltaket berører de rødlistede artene kalkklok (NT), engmarihånd (NT) og fiolett rødspore (NT). I tillegg er det registrert 3 ansvarsarter:</p> <p>mørkleggmose, svøpsigmose og piskimmose.</p>	<p>B2. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien nær truet (NT) blir skadelidende.</p>
<p>Bekkekløfter og fossesprøytsoner</p> <p>Det er to bekkekløfter/fossesprøytsoner i Langsetelva. Disse har verdiene stor og middels.</p>	<p>B4. Ved registrerte fossesprøyt/ bekkekløfter av stor verdi skal utbygging ikke tillates.</p> <p>B5. Ved registrerte fossesprøyt/ bekkekløfter av middels verdi skal en være svært restriktiv med å tillate utbygging.</p>
<p>Reindrift</p> <p>Kalvingsområde, vårbeite, sommerbeite, høstbeite og en flyttlei i nærheten.</p>	<p>E2. Innenfor reindriften kalvingsområde skal man være svært restriktiv med å gi tillatelse til kraftverk som kan virke forstyrrende på kalvingsaktivitet. Det skal stilles krav om lysisolering av kraftstasjon og regulering av ferdsel i kalvingsperioden. Dette skal skje i samråd med reindriftsutøvere.</p> <p>E4. I øvrige områder for reindrift av stor verdi skal man være restriktiv med å tillate utbygging av små vannkraftverk.</p>

<p>Landskap</p> <p>Inntaket (30 m lang og 3 m høy betongterskel)</p>	<p><i>F1. For området i snauffellet skal man ikke tillate utbygging som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet.</i></p>
<p>Inngrepsfrie naturområder</p> <p>Nesna kommune har så lite inngrepsfri natur igjen, at det karakteriseres som Rest-INON. Under 29 % av kommunens areal karakteriseres som INON.</p>	<p><i>F2. I landskap av stor verdi skal man være varsomme med å tillate utbygging.</i></p> <p><i>C4. I kommuner hvor det er lite INON-areal igjen, skal man være restriktive med å tillate utbygging som reduserer arealene.</i></p>
<p>Fjordlandskap og fosser</p> <p>Langsetelva er registrert som en prioritert foss</p>	<p><i>G1. Det skal ikke tillates utbygging i prioriterte fosser.</i></p>
<p>Friluftsliv</p> <p>To friluftsområder med verdien viktig, og ett med verdien svært viktig.</p>	<p><i>I øvrige områder med Stor verdi for friluftsliv, skal man være restriktiv med å tillate utbygging.</i></p>
<p>Samlet vurdering av konsekvenser for miljø og andre arealbruks-verdier</p>	<p><i>Langset kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: Ikke prioriterte Utbyggingen planlegges i et område med viktige miljøverdier og det er betydelig risiko for at utbyggingen vil skape stor konflikt med disse verdiene. Avbøtende tiltak kan ikke fjerne eller redusere konflikten. Føre-var prinsippet tilsier at utbygging ikke skal tillates.</i></p>
<p>Vurdering av positive samfunnsvirkninger</p>	
<p>Positive samfunns-virkninger</p>	<p><i>Fylkesrådet vurderer at Langset har middels samfunnsnytte. Langset kraftverk vil årlig bidra med ny fornybar energi tilsvarende 16,7 GWh, hvorav 7,5 GWh vil produseres om vinteren.</i></p>
<p>Vurdering Langset kraftverk</p>	
<p><i>Fylkesrådet anbefaler fylkestinget å fremme innsigelse til Langset kraftverk slik det er omsøkt. Kraftverket har en middels samfunnsnytte, men vil medføre flere negative konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier. Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for landskap av stor verdi, snauffell, Rest - INON, friluftsområder av stor og svært stor verdi, reinens beite og kalvingsområde, flere naturtyper av verdien viktig og svært viktig, rødlistede arter og ansvarsarter.</i></p> <p><i>Et kommunalt vannverk har Langsetelva som vannkilde. Konsekvensene for vannverket er ikke beskrevet i konsesjonssøknaden, men det er grunn til å tro at redusert vannføring vil ha betydning for vannverket i tillegg til tilslamming i anleggsfasen. Fossen øverst i</i></p>	

tiltaksområdet er synlig for vegfarende langs Fv. 17 «Kystriksveien». Denne vegen er angitt som et «verdifulle reiselivsområde», og fossen er registrert som prioritert foss. Fylkesrådet er skeptiske til om foreslått minstevannføring er tilstrekkelig til å kunne opprettholde verdien til naturtypene, de rødlistede artene og fossen som landskapselement.

Det er planlagt et vindkraftverk på 815-950 GWh på Sjonfjellet ovenfor det omsøkte kraftverket. Sammenlignet med energien som vil bli produsert i vindkraftverket, utgjør kraftverket liten samfunnsnytte. I tillegg vil kraftverket medføre svært store negative konsekvenser for mange ulike miljø- og arealbruksverdier i området.

Sametinget fremmet innsigelse til prosjektet i brev den 31.2.2016:

«I det tilsendte materialet er det i de fleste søknadene, ut over søkerens egne vurderinger, sparsommelig med opplysninger om konsekvensene tiltakene vil/ kan få for reindriften. Søknadene er sendt på høring av NVE. Vi går derfor ut fra at de tilfredsstiller NVEs formelle krav for småkraftbehandling. Men uavhengig av formelle krav så er opplysningene om konsekvensene for reindrift sparsommelige i det tilsendte materialet.

På bakgrunn av det overnevnte går Sametinget til innsigelse til de 9 omsøkte prosjektene. Sametinget vil i forbindelse med innsigelsesmøte og konsultasjoner med NVE vurdere om, på hvilke vilkår, og i tilfelle hvilke innsigelser som eventuelt kan trekkes. Vi vil da bl.a legge vekt på de opplysninger om reindrifta som fremkommer i høringsrunden, og på hvilke konsesjonsvilkår som er aktuelle. Forpliktende konsesjonsvilkår i anleggs- og driftsperioden er også forhold vi vil legge vekt på.»

Hestmannen Strandtindene Reinbeitedistrikt uttalte seg den 31.3.2016

«Nesnahalvøya har i nyere tid vært aktivt brukt som senhøst, vinter, vår, kalving og sommerbeiteland. Dette fordi området har både høyfjells - og lavlandsbeiter. Området er også viktig i distriktets arealdisposisjoner grunnet mindre rovvilt trykk da området ligger vanskeligere til for rovvilt. Også av denne grunn har man aktivt nyttet området.

Dette inngrepet må også sees i sammenheng med søknaden om opprettelse av vindmøllepark i samme området. Isolert sett virker kanskje ikke dette kraftverket som uoverkommelig for reindriftens eksistens, men summen av alle inngrep vil gjøre at hele halvøya vil bli uegnet som beiteland.

Plasseringen av kraftstasjonen vil påvirke reinens mulighet til å kunne krysse elva under fjellfoten. Noe som kan føre til at rein kommer trekkende ned mot RV 17, med de konsekvenser dette medfører. Det er også viktig at man ser ting fra reindriftens perspektiv, da man nå er vitne til en ekspansiv iver etter å nyttiggjøre seg av fornybar energi. Dette vil igjen føre til at reindriften til sist bare vil stå igjen med beiteområder der særskilte grunner sier at man ikke kan gjøre inngrep (særverdiområder, flytt/ trekk veier etc.) Hva skal man da med disse områdene når man ikke har areal igjen til å utøve reindrift, da alt er nedbygd og forringet av all nærings og fritids aktiviteter.

Sett ut fra reinbeitedistriktets situasjon vil man gå imot dette prosjektet.»

FNF Nordland uttalte seg til kraftverket den 8.4.2016. I deres uttalelse er det gjort følgende vurdering:

«En utbygging vil berøre flere viktige naturverdier. Tre naturtyper av stor verdi er registrert og to rødlistearter (NT) er påvist. I tillegg er det registrert flere andre naturverdier som antas å være betinget av en god vannføring.

Den reduserte vannføringen i Storåga/Langsetelva vil berøre vesentlige landskaps- og opplevelseskvaliteter. Særlig i øvre deler vil et inntrykkssterkt landskapselement forsvinne med fossen som også er stedvis fremtredende fra Fv17. Inntaket planlegges på snauffjellet og vil således virke negativt på landskapet, selv om det planlegges veiløst. Vannveien vil gå som en trasé gjennom skogen og vil være tydelig i landskapet, selv det vil skje noe gjengroing med tiden. Tunnel og borehull vil kanskje redusere konfliktgraden noe. FNF er forøvrig opptatt av at rikmyra (Storlimyra) ikke utsettes for fysiske inngrep.

NVE skal ta hensyn til den samlede belastningen for økosystemet innenfor et geografisk avgrenset område, jf. naturmangfoldloven § 10. I Nesna kommune er det kanskje ikke mange vannkraftverk, men samla belastning kan ikke vurderes etter kommunegrensene. Som det påpekes i konsesjonssøknaden så er det et press på naturen og fjordlandskapet på Nesnahalvøya som følge av kraftutbygginger. På Sjonfjellet er det et omsøkt vindkraftverk (ikke sluttbehandlet) og av småkraftverk i nærheten nevnes Farmannåga og Laupen kraftverk. Sistnevnte vil redusere verdien av en markant foss i et inngrepsfritt fjordlandskap (inngrepsfritt fra fjord til fjell).

Av hensyn til landskapsverdier, verdifulle naturtyper og samla belastning er FNF negative til en utbygging av Langset kraftverk.»

Naturvernforbundet i Rana og omegn uttalte seg til saken den 26.3.16:

Naturvernforbundet er imot at det skal gis konsesjon til kraftverket. De mener at utbyggingen er unødvendig og gir uakseptable virkninger for naturmangfoldet. De mener også at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok til å fatte en beslutning i saken.

Direktoratet for mineralforvaltning uttalte den 1.4.2016 at de ikke kunne se at tiltaket ville komme i berøring med noen registrerte mineralske forekomster.

Statens vegvesen uttaler i brev av 5.1.2016 at tiltak ved fylkesveier og riksveier må behandles av vegvesenet. De minner om byggeforbudssonen og at avkjørsler skal følge vegvesenets krav.

Helgeland kraft uttaler den 12.4.2016 at det ikke er kapasitet i distribusjonsnettet til å ta imot produksjonen fra Langset kraftverk. En oppgradering av nettet er estimert til å koste 15-20 millioner kroner.

Søkers svar på høringsuttalelsene

«Nesna kommune:

I kommunestyrets møte 20.04.2016, sak 9/16, ble det fattet følgende vedtak:

Nesna kommune anbefaler at konsesjon gis for utbygging av Langset kraftverk, med følgende forutsetninger til NVE mht. behandlingen av søknaden:

1. Jordbruk/ skogbruk

Nesna kommune forutsetter at NVE setter vilkår i konsesjonen som gjør at primærnæringene innen jordbruk og skogbruk i området får tilgang til den adkomsten som blir etablert.

2. Biologisk mangfold

Nesna kommune forutsetter at NVE pålegger avbøtende tiltak slik at rødlisteførte plantearter i minst mulig grad blir berørt av utbyggingen.

3. Einmoen vannverk

Nesna kommune forutsetter at NVE pålegger utredning av konkrete tiltak for å sikre driftsnødvendig vannmengde ift. kommunal vannforsyning på Einmoen/ Langset/ Skogsøya.

4. Nedslagsfelt

Nesna kommune forutsetter at NVE i sin konsesjon pålegger prosedyrer og tiltak som minimaliserer faren for redusert vanntilbud til kommunal vannproduksjon i nedslagsfeltet, og heller ikke eventuelle forurensninger av nedslagsfeltet.

5. Annen næringsvirksomhet

Nesna kommune forutsetter at NVE vurderer avbøtende tiltak som kan kompensere for bortfall av attraktivitet og verdi som en nasjonal turistvei medfører for Fv17 i dette området.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft takker for positiv uttale fra Nesna kommune.

Den infrastruktur som blir opparbeidet i prosjektet vil under forutsetning av NVEs, Nesna kommunes og grunneiernes tillatelse kunne bli brukt av andre interessenter i området. Småkraft setter ikke begrensning på lovlig bruk av veger etc.

Det er påvist rødlistearter og viktige naturtyper, fossesprøytsone/ bekkeløft og rikmyr. Når det gjelder rikmyr er trasevalg og den fysiske nærhet til myren det viktigste. Største ulempe er drenering/ grøfting av myr og kjøreskader som måtte oppstå ved kjøring/ motorisert ferdsel over myren. Den ene rødlistearten, fiolett rødspore, er tilknyttet denne naturtypen. Slik det fremgår av kartet er det mulig å plassere rørgater og veier utenfor myren. Dette vil minimere ulempen.

Fossesprøytsonen som er funnet hadde opprinnelig en B verdi. Ved siste gjennomgang/ befarings av biolog ble denne økt til en A verdi. Dette uten ytterligere befarings. Rødlistearten kalkklok er påvist, den er knyttet til snøleie-vegetasjon som er i tilbakegang ved temperaturendringer. Den er således mest sårbar for klimaendringer. Ellers er det ikke funnet rødlistearter ref biolog . Det var lite råteved i området og det ble forgjeves lett etter kravfulle arter.... Spesielt kravfulle arter som er svært fuktighetskrevende er ikke påvist..... Småkraft mener det tydelig kommer frem av rapporten at den bygger på en uvanlig streng vurdering av konsekvensene for Langset kraftverk.

Ulempen er uttak av vann fra elven men avbøtende tiltak med minstevannslipp vil kunne redusere ulempen noe. En av ulempene ved mindre vannføring er at det kan medføre økt vekst av mer høyvokst vegetasjon nær elven som fortrenger vekst av konkurranse- svake moser og fjellplanter. Et avbøtende tiltak kan være å stenge kraftverket noen timer, 2-3 ganger i året, med maks vannføring slik at noe av elvens naturlige spyling/ opprensing langs breddene blir opprettholdt.

Kommunen har et forbruk i Einmoen vannverk i 2014 på under 2 l/s. Småkraft ser det ikke som problematisk å kunne samarbeidet om en felles utnyttelse av vannet i elven. Kraftverket har detaljert måling av vannmengder i elven og har muligheten til å se utvikling på vannføringen. Dette kan utnyttes for å opprettholde maks vannmengde i høydebasseng. Med et tenkt minstevannslipp på 80 l/s om sommeren og 10 l/s om vinteren vil det alltid være vann nok til vannverket. Utover dette vil restvannføring komme i tillegg. Høydebassenget vil også kunne operere uten nytt tilsig i perioder i byggefasen da vannet kan være forurenset.

Redusert vannmengde vil gi redusert synlighet på elven. Øverst renner Storåga åpent på berget og tiltaket vil redusere elven som landskapselement. Foreslått minstevannføring vil kompensere for noe av bortfallet. Det er i et normal år 1 mnd med overløp. I et vått år er det ca 3 mnd. Elven vil således fremdeles være synlig men med færre dager enn tidligere. Lengre nede renner elven gjennom skogsareal og noen mindre kløfter og er lite synlig.

Fylkesmannen i Nordland:

Innsigelse

Med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, fremmer Fylkesmannen i Nordland innsigelse til Langset kraftverk. Innsigelsen begrunnes ut fra vesentlige regionale hensyn hva gjelder naturtypen «Fossesprøytsone».

Reindrift

Av hensyn til reindriftens flyttlei i området fraråder Fylkesmannen at det gis konsesjon til Langset kraftverk.

Småkraft AS sine kommentarer:

For kommentar til fossesprøytsonen viser en til svar til kommunen ovenfor.

Reindriften har vår og sommer beite i området, tiltaket vil delvis komme i berøring med dette. I sammenheng med beiteområdet er det også trekkleier i området. Den del som kommer mest i berøring vil være den nedgravde rørgaten fra tunnel til kraftstasjon. Ulempen vil primært være i anleggsperioden. Etter dette vil rørgaten gro igjen og ulempene vil reduseres betydelig. Småkraft mener det viktigste tiltaket som iverksettes vil være dialog med reindrifutøverne der en planlegger mulige løsninger for en eventuell utbygging. Som det fremgår av utredningen så brukes området sporadisk og ikke hvert år.

Nordland fylkeskommune:

Det fremmes innsigelse til planene for Heimstadelva og Kjerringåga kraftverk, Langset kraftverk og Skjerva og Reinjfjellelva kraftverk med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6.

.....

Hovedbegrunnelsen for innsigelsen til Langset kraftverk er de viktige naturtypene, rødlisteartene og ansvarsartene som er registrert i elva. I tillegg vil tiltaket føre til varige inngrep i snauffjellet, negative konsekvenser for landskap av stor verdi, friluftsområder av stor

og svært stor verdi, elva sin status som prioritert foss, redusert opplevelsesverdi for kjørende på kystriksveien og reinens beite- og kalvingsområde.

Småkraft AS sine kommentarer:

Inntaket på Langset kraftverk vil bli plassert på kote 580. Inntaket består av en sperredam og inntaksanordning med lukehus på ca 2x2 m. Oppstrøms sperredammen vil det bli et vannspeil. Tiltaket er således relativt lite av omfang. Inntaket vil bli bygget med helikopter. Slik Småkraft tolker friluftsområde vil inntaket komme fysisk i berøring «Kjølen». For øvrig vil rørgaten være fjellanlegg og ikke komme i berøring med «Veien til fjellet og Munnarhøla». Påhugg vil være i området med eksisterende traktorveg. For elven som viktig landskapselement etc viser en til kommentarer ovenfor.

Sametinget:

Sametinget fremmer innsigelse til alle de 9 prosjektene som er på høring nå.

De vil i sammenheng med innsigelsesmøter og konsultasjoner vurdere å trekke innsigelser.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft tar Sametingets innsigelse til etterretning.

Direktoratet for Mineralforvaltning:

Langset kraftverk: DMF kan ikke se at tiltaket berører registrerte mineralske forekomster.

Statens vegvesen:

Statens vegvesen kommenterer at veglovens krav til avkjørsler og bygeavstander må opprettholdes.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft vil, dersom det blir gitt konsesjon, ta kontakt med vegkontoret for videre behandling etter vegloven.

Helgeland Kraft:

Tilkobling av Langset kraftverk krever oppgradering av nett til Nesna trafo. Nesna trafo har kapasitet til å ta imot ny produksjon. Kostnadene for oppgradering av linje estimert til 15-20 mill.

Småkraft AS sine kommentarer:

Ved en eventuell konsesjon vil vi ta kontakt med nettselskap for søknad om tilkobling.

Reinbeitedistriktet:

Reinbeitedistriktet går imot Langset kraftverk. De mener området er aktivt brukt til vinter, vår, kalving og sommerbeiteland. Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft viser til tidligere kommentarer ovenfor.

FNF Nordland:

En utbygging vil berøre flere viktige naturverdier. Tre naturtyper av stor verdi er registrert og to rødlistearter (NT) er påvist. I tillegg er det registrert flere andre naturverdier som antas å være betinget av en god vannføring.

Den reduserte vannføringen i Storåga/Langsetelva vil berøre vesentlige landskaps- og opplevelseskvaliteter. Særlig i øvre deler vil et inntrykkssterkt landskapselement forsvinne med fossen som også er stedvis fremtredende fra Fv17. Inntaket planlegges på snauffjellet og vil således virke negativt på landskapet, selv om det planlegges veiløst. Vannveien vil gå som en trasé gjennom skogen og vil være tydelig i landskapet, selv det vil skje noe gjengroing med tiden. Tunnel og borehull vil kanskje redusere konfliktgraden noe. FNF er forøvrig opptatt av at rikmyra (Storlimyra) ikke utsettes for fysiske inngrep.

NVE skal ta hensyn til den samlede belastningen for økosystemet innenfor et geografisk avgrenset område, jf. naturmangfoldloven § 10. I Nesna kommune er det kanskje ikke mange vannkraftverk, men samla belastning kan ikke vurderes etter kommunegrensene. Som det påpekes i konsesjonssøknaden så er det et press på naturen og fjordlandskapet på Nesnahalvøya som følge av kraftutbygginger. På Sjonfjellet er det et omsøkt vindkraftverk (ikke sluttbehandlet) og av småkraftverk i nærheten nevnes Farmannåga og Laupen kraftverk. Sistnevnte vil redusere verdien av en markant foss i et inngrepsfritt fjordlandskap (inngrepsfritt fra fjord til fjell).

Av hensyn til landskapsverdier, verdifulle naturtyper og samla belastning er FNF negative til en utbygging av Langset kraftverk.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft viser til kommentarer ovenfor.

Naturvernforbundet:

Oppsummering:

Naturvernforbundet i Rana og omegn henstiller med dette om at det ikke gis konsesjon til Langset-elva kraftverk. Det er planlagt flere utbygginger i området, og den samlede belastningen må sies å kunne bli stor. Naturvernforbundet i Rana og omegn mener risikoen og ulempene ved denne utbyggingen langt overstiger fordelene, og at det ikke er et reelt behov for denne utbyggingen.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft viser til kommentarer ovenfor.

Småkrafts konklusjon:

Som det fremgår av konsesjonssøknad med tilhørende biologisk rapport så ser en at Langset kraftverk har miljømessige og landskapsmessige verdier. Det er imidlertid mulig å avbøte på de negative virkningene.

Småkraft har lang erfaring ved bygging av kraftverk med tilhørende anlegg og mener vi gjør en god jobb ved revegetering og tilbakeføring av bla rørgater. Deler av traseen er lagt fjell og vi vil vurdere om vi kan forlenge den delen av rørtrase som går i fjell for å redusere de negative virkningene ytterligere. Slipp av minstevannføring er et avbøtende tiltak der NVE ved en eventuell konsesjon ta stilling til størrelsen.

Langset kraftverk har en produksjon på ca 16 GWh, noe som er betydelig for et småkraftverk.

Småkraft AS mener fordelene og nytten ved tiltaket overstiger ulempene. Vi mener vilkår for konsesjon til Langset kraftverk er oppfylt, jf vannressurslovens §25.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 4,5 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 576 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 1,1 %, og nedbørfeltet har ingen breer. Avrenningen varierer fra år til år med flommer hele året. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 80 og 10 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 30 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,44 m³/s og minste driftsvannføring 72 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 80 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 10 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 75 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 80 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 10 l/s resten av året, vil dette gi en restvannføring på omtrent 144 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 31 dager i et middels vått år. I 63 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene, som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Langset kraftverk til omtrent 16,7 GWh fordelt på 7,5 GWh vinterproduksjon og 9,2 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 58,2 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,49 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Justert til prisnivå 1.1. 2016 blir spesifikk utbyggingskostnad for prosjektet 3,64 kr/kWh. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,31 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,26-0,36). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 5 øre/kWh.

NVE vurderer kostnadene ved tiltaket som under snittet i forhold til andre vind- og småkraftverk som har endelig konsesjon per 1. kvartal 2016, men som ikke er bygget. NVE registrerer at anleggsbidraget for nettilknytningen vil utgjøre ytterligere 15-20 millioner i omkostninger. Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Landskap og turisme

Langset ligger i vannområde Ranfjorden i Nordland fylkeskommunes regionale plan for små vannkraftverk. Dette vannområdet har åtte prioriterte fosser. Fossen i Storåga/Langsetelva er prioritert øverst av disse åtte. Kystriksveien krysser Langsetelva nedstrøms den planlagte kraftstasjonsplasseringen. Fossen i elva er synlig for reisende langs veien både i sørgående og nordgående retning forbi Langset. Fossen er også synlig fra den andre siden av fjorden Sjona, der hvor kystriksveien går langs nordsiden av fjorden i Rana og Lurøy kommuner.

Figur 2: Fossen i Storåga ved Langset. Vannføringen på bildet er av søker beregnet til 70 l/s. Dette er lavere enn sesongmessig lavvannføring på sommeren. Fotografiet er fra søknaden.

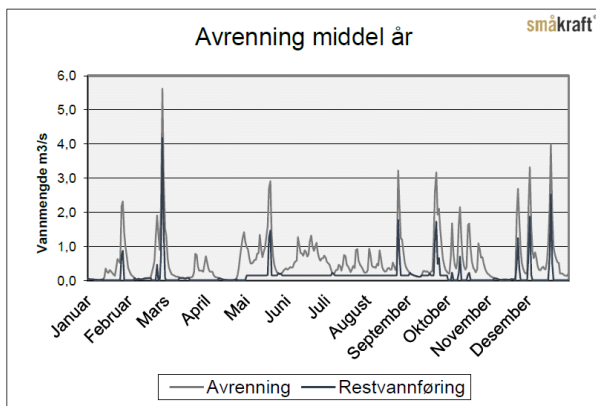

Figur 3: Fossen i Storåga ved Langset sett fra kystriksveien. Foto: NVE

I høringsperioden fremmet Nordland fylkeskommune innsigelse til Langset kraftverk. De viser til sin retningslinje om at det ikke skal tillates utbygging i prioriterte fosser. Fylkeskommunen viser også til at fossen er synlig fra Kystriksveien og at denne veien er angitt som et verdifullt reiselivsområde. Fylkesrådet er skeptiske til om foreslått minstevannføring er tilstrekkelig til å opprettholde fossen som landskapselement.

NVE mener det er mest relevant å diskutere fraføring av vann i fossen i Storåga. Prosjektet er planlagt med tunnel i de delene av området som er mest synlig og som har høyest landskapsverdi. NVE mener de tekniske inngrepene i seg selv kun vil være synlig for folk som ferdes oppe på fjellpartiet ved inntaket eller de som ferdes i skogpartiet ved kraftstasjonen og de nedre delene av rørgata.

Ved en realisering av Langset kraftverk vil det i et normalår være 31 dager i året hvor vannføringen er så høy at det vil være overløp over dammen. Disse dagene er spredt utover hele året. Ved noen av disse dagene vil vannføringen være så høy at fossen fremstår uberørt. I 334 dager i året vil kraftverket kun slippe minstevannføring eller stå på grunn av for liten vannføring. NVE mener at en realisering av Langset kraftverk vil medføre en vesentlig reduksjon av fossen ved Langset som landskapselement.

Figur 4: Hydrologisk kurve for Langset kraftverk i et eksempelår med middels vannføring. De to kurvene viser vannføring før og etter en eventuell utbygging.

I Olje- og energidepartementets *Retningslinjer for små vannkraftverk* står det at:

«Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av dominerende landskapselementer, for eksempel fosser i fossefjordlandskap, bør som regel unngås.»

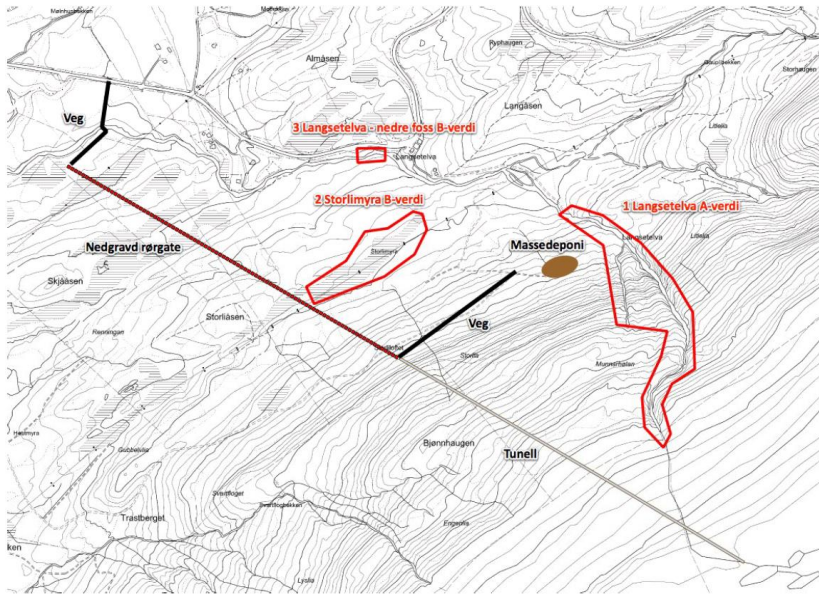
NVE legger også vekt på at Nordland fylkeskommune har vedtatt en plan som sier at det ikke skal tillates utbygging i prioriterte fosser i Nordland, og at fylkeskommunen har vist til dette og fremmet innsigelse til planene om Langset kraftverk i høringsperioden. NVE registrerer at tiltaket ligger i et område som har stor verdi for reiseliv og som samtidig har høy landskapsverdi. Fossen i Storåga er synlig fra Kystriksveien på begge sider av fjorden og er en vesentlig del av landskapsopplevelsen for de som ferdes på veien. NVE vil også her vise til OEDs *Retningslinjer for små vannkraftverk* hvor det står at:

«For områder som klassifiseres som reiselivsområder av stor verdi vil det bli lagt vekt på å unngå tiltak som reduserer verdien for reiselivet.»

NVE er enig med fylkeskommunen i at den omsøkte minstevannføringen er for lav til å ivareta fossen som landskapselement. Dersom det gis konsesjon til Langset kraftverk må det settes vilkår om en langt høyere minstevannføring. Virkninger for landskap og reiseliv har vært sentralt i vurderingen av fordeler og ulemper for Langset kraftverk.

Naturmangfold

I influensområdet for Langset kraftverk er det registrert tre viktige naturtyper kartlagt etter miljødirektoratets håndbok. En svært viktig fossesprøytzone/bekkekløft (A-verdi), en viktig rikmyr (B-verdi) og en viktig bekkekløft/fossesprøytzone (B-verdi). Fossesprøytlokaliteten har dannet fosseenger på flere steder nedover langs elva. Karplantefloraen er artsrik med et godt innslag av kalkkrevende fjellplanter.

Figur 5: Naturtyper avgrenset i influensområdet til Langset kraftverk.

I høringsperioden fremmet Fylkesmannen i Nordland innsigelse til planene om Langset kraftverk. Innsigelsen er fremmet på grunn av vesentlige regionale hensyn for naturtypen fossesprøytzone. I Fylkesmannens uttalelse er der fremhevet at det på Helgeland er registrert kun 15 fossesprøytsoner. Når de legger til bekkekløfter med fosserøykpreg kommer de til 25 lokaliteter. Fylkesmannen vurderer Langset til å skille seg ut fra de øvrige registrerte forekomstene ved å være mer kystnær og mer artsrik på moser enn de øvrige kartlagte lokalitetene. Fylkesmannen mener på grunn av dette at tap av lokaliteten i Langset vil vanskeliggjøre forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 4 som tilsier at spennvidden innen naturtypen skal ivaretas.

NVE mener det er mest relevant å diskutere virkningene av å fraføre vann i Storåga/Langsetelva på de to fossesprut- og bekkekløftlokalitetene. Storlimyra vil ifølge planene ikke berøres av tekniske inngrep. I vurderingen av virkningene legger NVE OEDs retningslinjer til grunn. Her står det at:

«Tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne å få konsesjon.»

Videre står det at:

«To naturtyper som kan berøres av små vannkraftverk og som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for, er bekkekløfter og fossesprøytsoner.»

Figur 6: Fossesprøytsone i Storåga/Langset
Fotografi fra søknaden.

I Nordland er det registrert fire fossesprøytsoner med A-verdi. I tillegg er det sannsynlig at noen av de 24 registrerte bekkekløftene med A-verdi i fylket også inneholder fossesprøytsoner. Ved en realisering av Langset kraftverk vil det i et normalår være 31 dager i året hvor vannføringen er så høy at det vil være overløp over dammen. Det vil medføre en kraftig reduksjon i antall dager med fosserøyk i Storåga. Søker har ikke utført målinger som viser hvor stor vannføring det må være i elva for å danne fosserøyk, men det er ganske sikkert at noen av de 31 overløpsdagene vil ha tilstrekkelig vannføring til å danne fosserøyk da vassdraget er et typisk kystvassdrag med rask avrenning og uten bufring fra sjøer eller breer. Minstevannføring vil være et lite egnet tiltak for å opprettholde fosseenger i miljøet, men vil kunne bidra til å opprettholde noe fuktighet i den elvenære vegetasjonen.

Etter NVEs syn er det klart at en fraføring av 75 % av vannet i Storåga gi klare negative virkninger for fosserøykmiljøet. Det vil være en sterk reduksjon i vannføringen i fossen og dermed også fuktigheten i fosseengene.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Langset kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Naturvernforbundet i Nordland mener kunnskapsgrunnlaget ikke er oppfylt og begrunner dette i at det skulle vært gjennomført mer detaljerte undersøkelser etter dyr og beitemarksopp. Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter vårt syn er undersøkelsene som er gjort tilstrekkelige til å vurdere tiltakets påvirkning. Det er ikke realistisk å få en fullstendig oversikt over artsmangfoldet i et område. Det er heller ikke hensiktsmessig eller nødvendig for å vurdere tiltaket. Vurderingene som er gjort i miljørapporten er basert på potensialet som ligger i naturtypenes økologiske forhold. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Langset kraftverk finnes det en svært viktig fossesprøytsone/bekkekløft (A-verdi), en viktig rikmyr (B-verdi) og en viktig bekkekløft/fossesprøytsone (B-verdi). Det er også registrert kalklok (NT) og fiolett rødspore (NT). En eventuell utbygging av Storåga/Langsetelva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra Langset kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på fossesprøytsoner i Nordland og Helgeland. NVE har ikke funnet det relevant å vurdere samlet belastning for andre temaer. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10.

Etter NVEs vurdering foreligger det ikke tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Reindrift

Langset ligger sør i Hestmannen Strandtindene reinbeitedistrikt. Langset ligger langs flyttleien til og fra vinterbeiteområdene på Tomma, Hugla og Handnesøya.

I høringen fremmet Sametinget innsigelse til planene om Langset kraftverk. Fylkesmannen i Nordland frarådet en utbygging på grunn av virkningene for reindrift. Fylkesmannen mener særlig kraftstasjonen og veien til denne vil gi negative virkninger for reindriften i driftsfasen. De peker også på at anlegget kan føre til økte konflikter mellom reindriften og landbruk siden anlegget vil gjøre det vanskeligere å holde rein borte fra innmark. Reinbeitedistriktet opplyste om at Nesnahalvøya i nyere tid har vært aktivt brukt som senhøst-, vinter-, vår-, kalving- og sommerbeiteland. Dette fordi området har både høyfjells- og lavlandsbeiter. Distriktet uttalte også at området er viktig i distriktets arealdisposisjoner siden området ligger vanskeligere til for rovvilt.

Etter NVEs syn er ulempene for reindrift i hovedsak knyttet til anleggsperioden. En realisering av Langset kraftverk vil ikke medføre nye veier som kan gi økt ferdsel opp til inntaket. Imidlertid vil etablering av vei til kraftstasjonen, kraftstasjonsbygget og nedgravd rørgate i nedre deler av tiltaket medføre permanente inngrep i et område med stor verdi for reindriften. Ved trekk sørfra som skal forbi Langset kunne det kanskje vært mulig å drive reinen et stykke høyere i lisen, men området ved Langset fungerer også som oppsamlingsområde for rein. NVE registrerer også at reindriften trekker i

området allerede er noe presset på grunn av Kystriksveien. NVE har også notert at Olje- og energidepartementet tidligere i år omgjorde NVEs konsesjon til Farmannåga kraftverk som ville berøre den samme trekkleia litt lenger nordøst. NVE mener en realisering av Langset kraftverk vil medføre en ulempe for reindrifta i driftsfasen og vil tillegge dette vekt i avveiningen av fordelere og ulemper i konsesjonsspørsmålet.

Samlet belastning for Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt av Kjerringåga, Heimstadelva og Langset kraftverk.

OED har i 2017 hatt to klagesaker til behandling om småkraftutbygging som har berørt Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt: Farmannåga og Bordvedåga. Det framkommer av departementets behandling av disse klagesakene at reinbeitedistriktet har betydelige utfordringer pga. mange inngrep og planer om nye inngrep. Departementet viser til Fylkesmannens vurdering, der det framgår at nye inngrep under gitte omstendigheter vil kunne være kritisk for distriktet. OED omgjorde NVEs konsesjoner i disse to sakene, bl.a. av hensyn til reindrift.

OEDs vurderinger som gjelder Farmannåga, hvor hensynet til reindrifta ble tillagt stor vekt, kan i stor grad også gjøres gjeldende for Langset kraftverk. Langset kraftverk vil berøre den samme flyttleia som Farmannåga kraftverk ville berøre.

Smibelg og Storåvatn kraftverk øst for Kjerringåga/Heimstadelva fikk konsesjon i 2012 og er under bygging. Dette prosjektet innebærer en overføring av øvre del av Kjerringågas felt: Kvannskardvatna. I tillegg foreligger det planer om utbygging av ny riksveg 17 i området. Mot sørvest er det gitt konsesjon til Stordalselva kraftverk, som har fått utvidet byggefrist. Byggefristen for Hundåga kraftverk i samme område har gått ut, og det er nå søkt om fornyelse av konsesjonen. Lenger mot nord er Kvina minikraftverk utbygd. Reinbeitedistriktet gir i sin uttalelse uttrykk for at det samlede inngrepstrykket vil kunne føre til at det ikke lenger kan drives reindrift i dette området. I vurderingen av de foreliggende søknadene, ser vi en fare for at det vil kunne pågå anleggsvirksomhet øst for Aldersundet som vil kunne ha negativ innvirkning på reindrifta i mange år.

I behandlingen av nye kraftverksinngrep, må det legges vekt på ta hensyn til områder som er særlig viktige for reinbeitedistriktet. Det er vår oppfatning at Heimstadelva og Langset kraftverk vil berøre slike områder, og at dette har betydning for konsesjonsspørsmålet i disse sakene.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Langset kraftverk vil gi 16,7 GWh i et gjennomsnittså. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Langset kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Langset kraftverk vil produsere 16,7 GWh i et gjennomsnittså og ha en utbyggingskostnad under gjennomsnittet for småkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Langset kraftverk vil redusere landskapsverdien av en prioritert foss som ligger synlig ved Kystriksveien, at tiltaket vil redusere utbredelse og verdien på en svært viktig naturtype og at tiltaket vil ha negative virkninger for reindrifta og deres bruk av område som flyttleia. Etter NVEs syn er de samlede ulempene knyttet til Langset kraftverk avgjørende for konsesjonsspørsmålet og overstiger fordelene av 16,7 GWh i fornybar energi.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Langset kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.